

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครพนม เขต 2

PARTICIPATORY DEVELOPMENT OF A TRAINING CURRICULUM TO ENHANCE
LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES BASED ON THE CONSTRUCTIVIST
CONCEPTS FOR TEACHERS UNDER THE OFFICE OF NAKHON PHANOM
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA II

วิไลวรรณ สิทธิ* ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์** พจมาน ชำนาญกิจ***

Wilaiwan Sitthi, Phumphon Chomhongphiphat, Photchaman Chamnankit

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 40 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดสมรรถนะด้านความรู้ 2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ 3) แบบวัดเจตคติ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบที และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะที่พัฒนาขึ้น ด้านความรู้ จำนวน 5 สมรรถนะ 16 ตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติ จำนวน 4 สมรรถนะ 9 ตัวบ่งชี้ และสมรรถนะด้านเจตคติ จำนวน 1 สมรรถนะ 3 ตัวบ่งชี้ 2) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด 3) องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมี 9 ประการ คือ ความเป็นมาและความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ สมรรถนะสำคัญ โครงสร้าง แนวทางการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล 4) ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่าสมรรถนะด้านความรู้ของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติของครูหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่

* Doctor of Philosophy Program in Sakon Nakhon Rajabhat University.

** Ubon Ratchathani Rajabhat University.

*** Sakon Nakhon Rajabhat University.

กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะด้านเจตคติของครูหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม, สมรรถนะ, การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate competencies of learning management based on the constructivist concepts, 2) to examine need of competencies, 3) to develop a training curriculum, and 4) to examine results of experiment in using the training curriculum. A sample in this experiment was 40 primary teachers under the Office of Nakhon Phanom Primary Education Service Area 2 who taught in the second semester of academic year 2016. The instruments used in study were: 1) a form for measuring knowledge competency, 2) a form for measuring performance skill, 3) a form for measuring attitude, and 4) a form for assessing satisfaction. The experiment was a one-group pretest-posttest design. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation, t-test and value of need.

Findings revealed as follows: 1) The developed competencies comprised 5 knowledge competencies with 16 indicators, 4 performance skill competencies with 9 indicators, and 1 attitude competency with 3 indicators. 2) Need of competencies was at the highest level. 3) The training curriculum comprised 9 components: background and significance, vision, principles, objectives, important competencies, structure, training guidelines, media and equipment, and measurement as well as evaluation. 4) The results of experiment in using the training curriculum were as follows: teachers' knowledge competency after training was significantly higher than before training at the .05 level and passed the criterion set at 80 out of 100; teachers' performance skill competency after training was at the highest level and significantly higher than the criterion set at the mean score of 3.51 at the .05 level; teachers' attitude competency after training was significantly higher than before training at the .05 level; and teachers' satisfaction with implementing

the training curriculum was at the highest level and significantly higher than the criterion set at the mean score of 3.51 at the .05 level.

Keywords: Development of a Training Curriculum, Competencies, Participation

1. บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน (National Economic and Social Development Board, 2011) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีความสามารถเต็มศักยภาพ มีความสมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม โดยผ่านกระบวนการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (Bureau of Policy, Plan and Standard of Education, Religion and Culture, 2002) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อพัฒนาคนให้มีศักยภาพ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็น และร่วมกันแก้ปัญหา โดยมีผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (National Economic and Social Development Board, 2011) ซึ่งครูมีหน้าที่สำคัญ คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ อบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะต่างๆ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากงานวิจัยหลายฉบับของกลุ่มประเทศองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ที่พบว่านักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่สอนเก่งจะมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่สอนไม่เก่งถึง 3 เท่า (The Secretariat of the Council of Education, 2010)

จากรายงานการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 (2558) พบว่า ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้โดยขาดการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์สื่อและนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อบรมความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันให้กับผู้เรียน ขาดการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู วิธีการหนึ่งก็คือ ใช้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยสร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งพบเห็นกับความรู้เดิมที่มีมาก่อน ผู้สอนต้องเปลี่ยนจากผู้ควบคุมการเรียนรู้มาเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้เหมาะสม เพื่อชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นพบ และสร้างองค์ความรู้ (Sumali Chai charoen, 2011) โดยผ่านกระบวนการอบรมแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผน การปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการ

ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น (Somdet Sisaeng, 2004) จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในลักษณะการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
- 2.2 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
- 2.3 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2
- 2.4 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในประเด็นต่อไปนี้
 - 1) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม
 - 2) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ หลังการฝึกอบรมกับเกณฑ์ที่กำหนด
 - 3) เปรียบเทียบสมรรถนะด้านเจตคติในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม
 - 4) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- 1) ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่ไม่มีวิทยฐานะทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 410 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่ไม่มีวิทยฐานะทางการศึกษา จำนวน 200 คน และกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่ไม่มีวิทยฐานะทางการศึกษา จำนวน 40 คน

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1) ตัวแปรต้น คือ การใช้หลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2

2) ตัวแปรตาม ประกอบด้วย สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

หลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2 จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) บทนำ 2) แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ 3) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ 4) การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ 5) การใช้สื่อวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการวิจัยไว้ในปีการศึกษา 2559 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนากรอบความคิดของหลักสูตรการฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะของครูผู้สอน และแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีประชากรคือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่ไม่มีวิทยฐานะทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2 จำนวน 410 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หลักการมีส่วนร่วม การอบรมแบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ และองค์ประกอบของหลักสูตร แล้ววิเคราะห์

และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยร่างหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ สมรรถนะสำคัญ โครงสร้าง แนวทางการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผลและร่างคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมมี 3 ส่วน คือ 1) การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สมรรถนะสำคัญ บทบาทของวิทยากร กิจกรรม ตารางการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ แนวการวัดและประเมินผล 2) โครงสร้างรายวิชา จำนวน 7 หน่วย ใช้เวลา 45 ชั่วโมง และ 3) เครื่องมือในการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 3 การทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยนัดประชุมกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของกิจกรรมการฝึกอบรม และทดสอบสมรรถนะด้านความรู้และเจตคติของกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ประชากรคือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่ไม่มีวิทยฐานะทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 410 คน แล้วดำเนินการเลือกแบบเจาะจง จากครูผู้สอนที่สมัครใจ และยินดีเข้าร่วมการฝึกอบรม ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมลักษณะนี้มาก่อน ผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ยินดีที่จะอำนวยความสะดวกและสนับสนุนตลอดการฝึกอบรม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 40 คน โดยการฝึกอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-7 จำนวน 45 ชั่วโมง ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตติดตาม ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นระยะ จากนั้นจึงจัดประชุมเพื่อนำเสนอผลงาน และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทดสอบสมรรถนะของครูผู้สอนหลังการฝึกอบรม และวัดความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ในประเด็นดังนี้ 1) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบ สมรรถนะด้านความรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม แล้วทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ 2) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมิน สมรรถนะด้านทักษะหลังการฝึกอบรม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ≤ 1 และใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ 3) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวัดสมรรถนะด้านเจตคติ ก่อนและหลังการฝึกอบรม แล้วทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ 4) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมหลังการฝึกอบรม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์คือ ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ≤ 1 และใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ 5) ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 สมรรถนะที่พัฒนาขึ้น ด้านความรู้ จำนวน 5 สมรรถนะ 16 ตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติ จำนวน 4 สมรรถนะ 9 ตัวบ่งชี้ และสมรรถนะด้านเจตคติ จำนวน 1 สมรรถนะ 3 ตัวบ่งชี้

5.2 ความต้องการจำเป็นในการสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมี 9 ประการ คือ ความเป็นมาและความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการ วัตถุประสงค์ สมรรถนะสำคัญ โครงสร้าง แนวทางการฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล

5.4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า

1) สมรรถนะด้านความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

2) สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) สมรรถนะด้านเจตคติหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่าเฉลี่ย 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

6.1 ผลการศึกษาสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผลจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสารจากนักการศึกษาและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า เป็นความสามารถของครูผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาหรือจัดโครงสร้างทางความคิดจากสิ่งที่พบเห็น สถานการณ์ หรือปัญหา ให้เชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีอยู่แล้ว แล้วสร้างเป็นความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยมีการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างมีความหมาย ซึ่งสมรรถนะทั้ง 3 ด้านนั้นประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติ และเจตคติ ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด การจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ สมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการออกแบบและจัดทำแผนการเรียนรู้ ความสามารถในการนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ความสามารถในการใช้

สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ และความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และสมรรถนะด้านเจตคติ หมายถึง เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งสอดคล้องกับ Suban lamwichan (2005) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะเป็นองค์ประกอบของความรู้ ทักษะ และเจตคติของบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ของการทำงานของบุคคลนั้นๆ และเป็นบทบาท หรือความรับผิดชอบซึ่งสัมพันธ์กับผลงานหรือความสามารถที่วัดค่าเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกอบรมและการพัฒนา แล้วยังสอดคล้องกับ Chanthima Saengloetuthai (2007) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในบุคคลนั้นๆ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติ และยังสอดคล้องตรงกันกับงานวิจัยของ Anuchit Chanthasila (2016) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า ได้สมรรถนะ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

6.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสมรรถนะ พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ระดับมากที่สุดทุกสมรรถนะ และที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์จะบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากหน่วยงานการศึกษาที่รับผิดชอบโดยตรงจะกำหนดนโยบายให้ชัดเจนแล้ว สถานศึกษายังต้องดำเนินการพัฒนาให้ครูผู้สอนรับรู้ว่ามีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มากน้อยเพียงใด ดังที่ Suwimon Wongwanit (2017) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็นโดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับ ไคลส์ (Klimes, 1977) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นต่อการวางแผนหรือการพัฒนาองค์กร ได้ว่า การวางแผนการทำงานจะต้องเริ่มที่การประเมินบริบทเพื่อเข้าใจสถานภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใด การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน ด้วยเหตุนี้จึงมีการพัฒนาวิธีการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Research) เพื่อช่วยวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางแก้ไข จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจึงถูกนำมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนงานการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการวางแผนและพัฒนาองค์กร ดังนั้นจึงสรุปได้

ว่าการประเมินความต้องการจำเป็นมีความสำคัญต่อการวางแผน หรือการพัฒนาองค์กรอย่างมาก เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจสถานภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงาน ว่าจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใด

6.3 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า

1) หลักสูตรฝึกอบรมมีลักษณะเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ยืดสมรรถนะ เป็นฐานของการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ยึดหลักการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม โดยจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ แบ่งปันประสบการณ์ สะท้อนและอภิปรายความคิด สรุปเป็นความคิดรวบยอด และประยุกต์ใช้แนวคิด ให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตลอดหลักสูตร และคำนึงถึงวัยผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ มีความพร้อมในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักสูตรและคู่มือดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Suwadi Uppinchai (2010) พบว่า กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ 1) สร้างสมัชชาการศึกษาของชุมชน 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเครือข่ายการระดมทุนและทรัพยากรในการพัฒนาการศึกษา 3) พัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ก๊อดดาร์ด (Goddard, 2005) พบว่า การรับรู้การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นกลุ่มมีอิทธิพลต่อความพยายามและความอดทนในการทำงานประจำวันของครู นอกจากนั้นยังพบว่า การรับรู้ดังกล่าวนอกจากจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แล้วยังได้สร้างบรรทัดฐานที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งยังสอดคล้องกับ โพล (Powell, 2009) พบว่า การทำงานเป็นกลุ่มของครูได้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ และครูได้รับความเชื่อมโยงระหว่างการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มและการปฏิบัติหน้าที่ในชั้นเรียนในรูปแบบที่แตกต่างกันนอกจากนั้นครูยังได้นำความรู้ที่ได้จากการทำงานกลุ่มมาปรับปรุงความสามารถในการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในการเรียนรู้

2) หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ ความสำคัญและความเป็นมาของหลักสูตร วิสัยทัศน์ของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญ โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม กิจกรรมฝึกอบรม สื่อและอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร และการวัดและประเมินผลหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Watcharapat Techajanasiridamrong (2010) ที่กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนิสิตปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีองค์ประกอบ 6 ส่วน คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล

6.4 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะด้านความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีสมรรถนะด้านทักษะการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีสมรรถนะด้านเจตคติหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูผู้สอนยังมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ประสบการณ์และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ได้รับคำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง รวมถึงการมีประสบการณ์การสอนเดิมอยู่แล้ว และได้เรียนรู้แนวคิดการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เพิ่มเติมขึ้น จึงทำให้ครูมีสมรรถนะหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Patiphong Chongrutham (2015) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการใช้หลักสูตรพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นทุกด้าน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1) ในการนำหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ไปใช้ ต้องศึกษาหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการฝึกอบรมต้องตระหนักและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง ในการนำไปใช้อาจมีการปรับกระบวนการฝึกอบรม และเนื้อหาในหลักสูตรบางส่วน เพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด

2) ในการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมควรจัดบรรยากาศให้เป็นกัลยาณมิตร โดยวิทยากรต้องมีความกระตือรือร้นเป็นแบบอย่างที่ดี ฝึกอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้การช่วยเหลือชี้แนะผู้เข้ารับการฝึกอบรมตลอดเวลา และสร้างแรงจูงใจให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ไปใช้ในฝึกอบรมในกลุ่มครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมนี้

2) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฐานทฤษฎีอื่นๆ ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความแตกต่างหลากหลาย

References

- Anuchit Chantasila. (2019). *The Development of Training Curriculum to Enhance Competency in Teaching and Learning. Using the Brain as a Base to Develop Language Skills for Elementary School Teachers* (Doctoral Dissertation). Graduate School:Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Bureau of Policy. (2002). *Plan and Standard of Educatio., Religion and Culture. National Education Plan No. 9 (BE 2545-2559)*. Bangkok: National Education Board.
- Chanthima Saengloetuthai. (2007). *The Development of Enrichment Curriculum To Enhance Information Communication Technology (Ict) Competency For Students of The Teaching Profession* (Doctoral Dissertation). Graduate School: Srinakharinwirot University.
- Goddard, Roger D. (2005).*The Effects of Collective Teacher Efficacy on Student Achievement in Urban Public Elementary Schools. Dissertation Abstract International*.
- National Economic and Social Development Board.(2011). *National Economic and Social Development Board No. 11*. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Patiphong Chongrutham.(2015). *Development of a Training Curriculum for Encouraging the Instructional Management Competency of University Teaching Staff, Rajamangala University of Technology Isan* (Doctoral Dissertation). Graduate School: Rajabhat University.
- Powell, Anne E. (2009). *Urban Elementary Teachers' Perceptions of Teacher Workgroups: Exiling Professional Development Through a Sociocultural Lens. Dissertation Abstract International*.
- Secretariat of the Council of Education. (2010). *National Education Improvement Plan (2009-2016)*. Bangkok: Chili Sweet Graphic Co., Ltd.
- Somdet Sisaengchut. (2004). *Manual of School Administration in Basic Education Schools Under the National Education Act*. Chai Nat: The knowledge

- Development Club on Legal Regulations and Professional Standards Development. Office of the National Primary Education Commission.
- Sumalee Chaiyacharoen. (2002). *Theory of Designing Teaching in New Paradigms*. Khon Kaen: Department of Technology Faculty of Education Khon Kaen University.
- Surabaya Eamrong. (2005, February - April). Competency Management of Personnel: The Key to Thai Higher Education Development. *Journal of Sakon Nakhon Rajabhat University*, 2(6), 50-60.
- Suvimol Vongvanich. (2007). *Research Needs Assessment*. 2nd edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Suwadi Uppinchaichut. (2010). *Developing Community Participatory Management Strategies for Basic Education Institutions in the Northern Highlands* (Doctoral Dissertation). Graduate School: Chulalongkorn University.
- Watcharapat Techajanasiri. (2010). *The Development of Training Curriculum to Enhance Teacher Professional Competencies for Students Teaching and Practicing Teachers. Bachelor's Degree Programs (5 years)* (Doctoral Dissertation). Graduate School: Burapha University.